

**Отчетен доклад на Изпълнителна агенция за българите в
чужбина
/януари 2022 – декември 2022 година/**

Програма "Българи зад граница", за периода 01.01.2022 г.- 13.05.2022 г.от 13.05.2022г. до 30.09.2022г. - Бюджетна програма-1100.03.01"Подкрепа за българските общности и лицата с българско самосъзнание зад граница;съхранение на българското културно-историческо наследство"

Държавната политика по отношение на българите в чужбина е резултат от наличието на значими по численост български общности извън държавните граници на Република България и е свързана с отговорната задача на българската държава да работи в посока съхраняване на българската национална, културна и духовна идентичност на българските граждани по света и на българските общности в чужбина, както и създаване на условия за реинтеграция в обществено-икономическия живот на страната на потенциала на нашите сънародници в чужбина. Акцентът в дейността на Изпълнителната агенция за българите в чужбина (ИАБЧ)¹ е насочен към работа с младото поколение българи в чужбина. В тази връзка реализирането на различни по характер и съдържание дейности в сферата на българските традиции и изкуство е от изключително значение към приобщаването на нашите сънародници в чужбина към техните корени.

Заложени цели

- опазване и възраждане на българското национално самосъзнание, етнокултурна и религиозна идентичност на българите и българските общности по света;
- защита на правата и свободите на лицата, принадлежащи към българските национални общности и малцинства, в съответствие с международно-правните норми в тази област и с интересите на страната;
- усъвършенстване на законовата уредба по отношение на българските граждани и лицата от български произход, постоянно пребиваващи в чужбина;
- съдействие за разширяване на системата от работещи структури на българите и българските общности в чужбина;
- приобщаване на висококвалифицираната млада българска емиграция към България;
- разпространяване на положителния образ на България по света.

Предоставяни продукти/услуги по програмата

- Осъществяване на сътрудничество с Българската православна църква и другите вероизповедания, с държавни органи в други държави и юридически лица с нестопанска цел в страната и зад граница, имащи отношение към правата,

---

¹ До 13.06.2022 – Изпълнителна агенция за българите в чужбина (ДАБЧ)

свободите и социалния статус на българските общности извън Република България;

- Събиране, анализ, съхраняване и използване на информацията за българските общности зад граница;
- Поддържане на връзки с представителите на българските общности и с техните организационни структури извън Република България;
- Реализация на програми за работа с българските общности зад граница;
- Издаване на индивидуални административни актове в случаите, определени със закон, в т. ч. удостоверения за български произход на лица, кандидатстващи за придобиване и създаване на организация за кандидатстудентската кампания по ПМС 103 и 228 за 2022 г.

Описание на резултатите и изпълнените дейности по Програма 0300.10.01 "Българи зад граница"

Дейността на ИАБЧ през периода 01.01.2022 г.- 30.06.2022 г. е съобразена с изпълнението на целите, заложи в Програма 0300.10.01 "Българи зад граница". Разработен е план-график на инициативите и проектите по отделните направления съобразно своите функции и задачи, през отчетния период ИАБЧ участва в реализирането на държавната политика към младото и най-младото поколение българи по света. В тясна връзка с постигането на заложените цели в тази област е участието на ИАБЧ в комисията във връзка с Националната програма „Роден език у култура“. Представителите на ИАБЧ участват в разглеждането на постъпилите проекти от български училища в чужбина, тяхната оценка и изготвяне на класирането на участниците.

Подкрепата на образователната дейност на съотечествениците ни зад граница е стратегически приоритет в работата на ИАБЧ. Тя упражнява мониторинг върху състоянието на българските училища по света, стимулира изграждането на нови учебни звена, подпомага образователната и културната им дейност, популяризира техни инициативи, посветени на съхраняване на национална идентичност, традиции и историческа памет, реализира значима издателска дейност, посветена на децата от българските общности. ИАБЧ продължи активния диалог с функциониращите към 2021/2022 г. учебна година повече от 350 училища. ИАБЧ осигури от 22 пратки - художествена и образователна литература, справочни издания, учебни помагала, игрални и документални филми, рекламни материали за училища в , Украйна, Гърция, Великобритания, Канада, Мароко, Северна Ирландия, Германия, Италия, Турция и Аржентина. Подпомагането и участието във фестивали, изложби, концерти, литературни четения, юбилейни тържества, съдействие за гостуване на групи ученици от чужбина в България и др. са сред инициативите, реализирани съвместно от ИАБЧ и училища от чужбина. В разглежданата област намира място и дейността на представители на ИАБЧ в Комисия, определена от министъра на образованието, младежта и науката по организиране на процедурата по приема на студенти, докторанти и специализанти в български висши училища по ПМС №103/1993 г. и ПМС № 228/1997 г. ИАБЧ участва в удостоверяването и издаването на съответните документи за българския произход на лица от Украйна, Молдова, Сърбия, Македония, Албания и Косово, кандидатстващи по двете постановления. Освен това, ИАБЧ активно се включва в новосъздадената Междуведомствена комисия по въпросите на образователната дейност на българите зад граница. Ръководен от министъра на образованието, младежта и науката, органът има за цел подобряване на образованието

сред сънародниците ни по света, определяне на статута на българските учебни заведения зад граница и др.

Контактите с дружествата, медиите, църквите и църковните общности на сънародниците ни зад граница е сред основните направления в работата на ИАБЧ. Тя има изградени връзки с повече от 850 структурни единици по целия свят, като поддържа и актуализира база данни за всяка една от тях. През периода - самостоятелно или съвместно с различни български организации – ИАБЧ реализира разнообразни по характер, обхват и направления инициативи, целящи не само да подкрепят културно-образователната дейност на тези звена, но и да допринесат за съхранение националната идентичност на българските общности зад граница.

Основните направления в дейността на ИАБЧ са ориентирани главно към висококвалифицираната млада българска емиграция. Те са свързани с мониторинг и актуализиране на базата данни за числеността, структурата и организационното равнище на развитие на българските студентски общности зад граница; изготвяне на материали с аналитичен характер; проучване на нагласите на младите хора за професионална реализация в родината; организиране на младежки форуми по темата; поддържане на преки контакти и подпомагане на културната дейност на студентските сдружения, посветени на разпространяването на положителния образ на България в Европейския съюз и по света; консултации по проблеми, свързани с организационното развитие на сдруженията; популяризиране на дейността им в изданията на ИАБЧ и в българските медии. Наред с активното подпомагане на инициативите на български организации – културни, младежки и студентски - зад граница, ИАБЧ популяризира тяхната дейност в България. Информация за това постоянно се инсталира на сайта на ИАБЧ, както и в различни национални и частни електронни и печатни медии. Освен това, ИАБЧ отличава сънародници, дружества, фолклорни състави за приноса им в съхраняване на българската култура и традиции, за разпространението на положителния образ на България зад граница.

През отчетния период бяха осъществени следните мероприятия:

През месец февруари ИАБЧ осъществи среща с г-н Георги Наков, Член на УС на Съюза на банатските българи и брат на Почетния консул на Тимашоара от Банат, Румъния, депутат на българското национално малцинство в Румъния в Румънския парламент и член на Съюза на банатските българи. Проведени бяха разговори за съвместни инициативи като представяне на книга в България.

Изпратена е пратка с материали до БКОЦ „МЕДИА“, Украйна /преди военните действия/ книги, награди за децата, мартеници. Получено е Благодарствено писмо до Изпълнителния директор относно съдействието и подкрепата за училищата към Център „МЕДИА“.

ИАБЧ подкрепи ОЛИМПИАДА ЗА ЛЕВСКИ-2022 в гр. Чикаго. Агенцията взе участие в конкурсите за художествено слово и изобразително изкуство на тема „ Васил Левски и поривът за свобода“ в гр. Атина Република Гърция, като ИАБЧ осигури наградния фонд на участниците.

През месец март се издаде книгата на Мария Стайкова и Рос Уилсън – „България и Австралия“, Добри познати, 2022 г., книга от издателската програма на Агенцията и по случай 50 години от установяването на дипломатически отношения между България и Австралия. Юбилеят е важен етап в развитието на двустранните ни връзки в областта на политическия диалог, търговско-икономическото сътрудничество, културата и контактите между хората.

ИАБЧ взе участие в честването на Рождения ден на онлайн Радио „Усмивка“, ситуирано в Германия с екип репортери – българчета от различни точки по света от съботно-неделни български училища. Бяха предоставена художествена литература за

българско училище в Мароко към посолството на Република България, в училище в гр. Ковънтри -Великобритания, училище към посолството на Република България в гр. Рабат-Мароко.

През месец април агенцията взе участие в конкурса за детска рисунка „Моят любим герой от българска книга или приказка“ организиран от Асоциация „България-Малага“- Малага .Конкурсът е за български ученици в четири възрастови групи. Изпълнителна агенция за българите в чужбина осигурява награди за призьорите в различните възрастови групи.

Агенцията оказва подкрепа на Международния детски Великденски фестивал „Борене на яйца” – 16-22 април град Босилеград 2022 г. Агенцията асигури награди, статуетки, озвучаването на фестивала.

Агенцията оказва подкрепа на Международен фестивал „Българска душа на Святата земя“ седмо издание.Фестивалът се проведе онлайн гр.Бат Ям Израел 2022г., агенцията осигури над 1000 участника от българските общности в чужбина.

През месец април агенцията оказва подкрепа на Великденския празник на територията на община Младост, като осигури средства и награден фонд за участниците от Украйна. Подкрепата при осъществяването на „Празници по Великден-2022“ беше ползотворна и важна за нашите сънародници от Украйна.

През месец май агенцията взе участие в Празник на накита в село Петрич, община Златица. Събитието е част от Националната кампания на Български арт и фолклорен център „Нестия“ с председател г-н Христо Станков - „Да запалим и съхраним огъня български“.

Празникът на накита е под патронажа на Вицепрезидента на Република България г-жа Илияна Йотова. Инициативата се организира със съдействието и партньорството на Държавната агенция за българите в чужбина .

Агенцията взе участие в празника „Български дни в Малага“, Испания. Организира се от асоциация „България-Малага“-Малага. Празничната програма включва: фолклорен концерт, етнографска изложба, изложба детски рисунки от последния проведен конкурс. ИАБЧ е партньор в инициативата от години.

Описание на резултатите и изпълнените дейности по Програма 1100.03.01“Подкрепа за българските общности и лицата с българско самосъзнание зад граница;съхранение на българското културно-историческо наследство”

През месец май агенцията подкрепи „Пикник-празник“ в Моренвиле, Франция. Празник на българската общност по случай 24 май, организиран от българското посолство и сдружения на българи.

През годините ИАБЧ е подкрепяла инициативата. Изразявала е позиция. Събитието е отворено за контакти между общност и дипломати. В празничната програма се включват български неделни училища.

Агенцията оказва подкрепа за провеждането на Събор в село Дъбовик, община Генерал Тошево като подкрепяме участието на наши сънародници от Румъния. Инициативата е под патронажа на вицепрезидента на Република България г-жа Илияна Йотова.

Агенцията оказва подкрепа за Видеоконкурс за народни песни и хореография "Напеви от Северозапада" 2022 г. Конкурсът е организиран от Общински младежки дом – Монтана, в партньорство със сдружение „Младежки порив за бъдещето” и школа по български народни танци „Стоянови”.

През месеца агенцията оказва подкрепа на водещото кариерно събитие за ИТ професионалисти Career Show Tech 2022 което се проведе на 19 и 20 май изцяло

онлайн. Изпълнителна агенция за българите в чужбина застава зад каузата над 2000 ИТ кадри да се свържат с работодатели от България. Събитието се осъществи виртуално в модерна платформа. Предложеното позволява лични видео срещи с компаниите-изложители. В платформата всеки може да открие различни позиции за хора със и без опит, както и информация за условията на работа, които компаниите предлагат.

Агенцията за българите в чужбина оказва подкрепа за реализацията и осъществяването на проекта – изложба „Робувам на свободата. Писателското дело и културното наследство на Стефан Гечев“. Изложбата се състоя през месец юни 2022 г. в Будапеща. Цветните платна за експозицията са реализирани от страна на Агенцията и това е порект, който ще представи големият Стефан Гечев пред нашите сънародници в Париж, Атина, Братислава и др. Изложбата е изградена от богат масив оригинални материали. Тя включва ръкописи, документи, фотографии, първи издания на книги и художествени произведения; присъстват стиховете, художествените преводи и мемоарните текстове на автора, събрани в 22 пана на български и на английски език. Изложбата е реализирана с финансовата подкрепа на Агенция за българите в чужбина и с институционалната подкрепа на Държавният културен институт към МВнР.

През първото полугодие година агенцията осъществи нужната подкрепа и партньорство в провеждането на ежегодния фестивал за детско и младежко медийно изкуство „Арлекин“ в гр. Варна; гл. организатор сдружение „Арлекин“.

Експрети от Агенцията взеха онлайн участие в срещите относно кандидатстудентската кампания за прием на студенти по ПМС № 103/1993 и ПМС № 228 от Украйна, Молдова, Северна Македония, Албавия и Косово.

Агенцията съдейства и подкрепи Междуучилищния годишен конкурс по четене на български език „Аз Буки Веди“ за ученици от I-ви и II-ри клас в чужбина. Конкурсът се организира от БНУ „Аз Буки Веди“ в гр. Кьолн, под патронажа на консула на Република България във Франкфурт на Майн в партньорство с Агенция за българите в чужбина.

През месец юли агенцията участва четвърта международна Еразъм+седмица „Българските училища зад граница“ за представители на българските училища в чужбина. Агенцията взе участие като партньор в провеждането на Международния фестивал „Музите“ гр. Созопол. Участваха представители от българските общности от Украйна, Молдова, Франция и Великобритания.

През месец август агенцията награди на официална церемония отличилите се участници в конкурсите за деца и юноши от българските общности по света (литературен конкурс „Стефан Гечев“, конкурс за изобразително изкуство“ България в моите мечни“, конкурс по пеене „Любка Рондова“). Церемонията се предаваше в реално време чрез стрийминг и всички наши сънародници зад граница и в страната имаха възможност а станат част от събитието.

Изпълнителния директор на агенцията участва в тържественото откриване на новата учебна година в Теоритическата гимназия „Св. Св. Кирил и Методи“ в гр. Дудещи Веки, Румъния, като осъществи срещи с ръководството и членовете на Съюза на банатските българи. Специален гост на събитието беше извънредният и пълномощен посланик на Р България в Румъния, г-н Радко Влайков. След откриването на учебната година официалните гости положиха цветя пред паметниците на българският епископ Никола Станиславич и Карол Телбис.

Агенцията беше домакин на срещата между представители от университети в Република България във връзка с приема на студенти по ПМС На срещата присъстваха представители от Университети в Република България приимащи студенти по ПМС 103, Министерство на образованието (МОН) и Дирекция „Миграция“ към МВР.

През месец септември агенцията участва в Международния фестивал на любителите на комедийните театри, пантонима и сатира „Велко Къвев“ в Тополовград. Участваха наши сънародници от Украйна, Молдова, Италия и Сърбия.

Агенцията участва в празника на община Цариброд-„Рождетсвона Пресвета Богородица-Малка Богородица“ и присъства на тържествената сесия на Общинския съвет на обината.

Агенцията участва в кръгла маса на тема: „Значението на малцинствените медии“, организирано от сдружение“ Група на Либерални, амбициозни и солидарни“- „ГЛАС“. Събитието е в рамките на проект „Онлайн платформа Грласпрес“, която се проведе в Културния център в Босилград – Сърбия.

Изпълнителния директор участва в Конференция на тема: „Украинско-българските отношения: съвременни предизвикателства и перспективи“ в гр. Измаил, Украйна.

Изпълнителния директор на ИАБЧ г-жа Райна Манджукова проведе среща с г-н Дилян Димитров, технически директор и координатор на Арт салон „Сели“, Израел. Дилян Димитров е и представител на Българското училище „Иван Вазов“ в Париж, чиито възпитаници печелят призови места в различни културни инициативи. На срещата бяха обсъдени въпроси, касаещи Международния фестивал на изкуствата „Българска душа на Святата земя“, който агенцията подкрепя през последните години като успешно привлича участници от българската диаспора по света. В последното издание на фестивала взеха участие повече от 1500 участници от различни точки на света.

През месец септември се проведе церемонията по откриването на X Международен кинофестивал "Славянска приказка", който за поредна година е подкрепен от Изпълнителна агенция за българите в чужбина. В тазгодишния фестивал бяха привлечени за участие филми на наши представители от българските общности в чужбина от Италия, Великобритания, САЩ и Украйна.

През месец септември г-жа Манджукова – изпълнителния директор на агенцията, присъства на четвъртото издание на Кошер, събитие организирано от Тук - Там. На него взеха участие над 100 компании и 50 лектори, както и повече от 2000 регистрирали се участници. Това е събитие, на което се създават много професионални и лични контакти, обменя се информация и опит. На събитието бяха засегнати много и различни теми, като част от тях бяха свързани с новите възможности в Европейската година на младежта, Иновация и умен бизнес в България, как технологиите и устойчивото развитие се обединяват, за да е успешен един бизнес, Медицинска техника и лабораторна автоматизация, както и как се изгражда устойчива връзка между образование и бизнес и др.

През месец октомври агенцията организира Фестивал на културата“ Денят на бесарабските българи“, който се проведе на открито пред НДК и в Зала „Люмиер“. На събитието приръстваха гости от българските общности зад граница от Молодав, Украйна, Румъния и други. През месеца агенцията чества 30 годишнината от създаването на й. Почетен гост на събитието беше вицепрезидента на Република България госпожа Илияна Йотова.

През месец ноември изпълнителния директор Райна Манджукова посети гр. Атина, Гърция за награждаването на г-н Генчо Банев с медал „Пайсий Хилендарски“. Бяха проведени среща с представители на българските училища в Атина и посещение на БНУ „Васил Левски“, БНУ „Паисий Хилендарски“, БНУ „Св. св. Кирил и Методий“ и БНУ „Академия АБВ“.

През месеца Агенцията подкрепи етнографския фестивал „ОКО“ в София, Дом на киното на тема „Хроника на надеждата“. Гостуваха екип творци с филми, излъчени в

дома на киното. Беше осъществена CAREER SHOW TECH ,онлайн слеща с 60+ работодатели, предлагащи ИТ позиции, уникални лекции за високи технологии и успешна кариера в България.

През месец декември Първо българско неделно училище „Св. Иван Рилски“ отбеляза своята 20-а годишнина с коледно тържество. В рамките на празника посланик Алексей Андреев награди Петя Цанева, основател и председател на Асоциация за интеграция и благосъстояние „Балкан“ в Мадрид, със Златния почетен знак на Министъра на външните работи на България Николай Милков за всеотдайната й дейност и дългогодишния и последователен принос за съхраняване на българския език и култура сред сънародниците ни в Испания, както и за популяризирането сред испанската общественост. На тържеството присъства и директорът на Изпълнителна агенция за българите в чужбина Райна Манджукова, която връчи награди.

През месеца с подкрепата на агенцията се организира и проведе миниформат на Международния фестивал „Арлекин в Рим“, фестивал за медийно изкуство под патронажа на Посланика на Република България в Рим.

По покана на г-жа Мария Захариева по случай 20-годишния юбилей на БНУ „Възраждане“ и сп. „Българи“ в Прага в периода 09-12 декември 2022 г. изпълнителния директор посети гр. Прага и връчи грамота и почетен медал „Паисий Хилендарски“ за цялостен принос и заслуги в развитието и популяризирането на българската култура, език и традиции сред българската общност зад граница на г-жа Мария Захариева от името на изпълнителния директор на ИАБЧ.

През месец декември бе представена книгата на Ал. Лавров „От Кипровец до Винга“, издание на ИАБЧ в СУ „Св. Климент Охридски“, Огледална зала. Книгата „От Кипровец до Винга“ беше представена на 7 декември 2022 г. в Софийския университет. Това е книга за пътя на банатските българи в миналото и опазването им като общност до ден днешен. Книгата е част от издателската политика на Агенцията и ще се разпространява напълно безплатно. На премиерата бяха показани и издания за с. Винга на краеведа Иван Ранков, издадени в България от Александър Ловров. Книгата е представена и в Регионална библиотека „Христо Ботев“, Враца. Срещата се проведе на 19 декември. в отдел „Обща читалня“ на Регионална библиотека „Христо Ботев“ – където представител на агенцията взе участие онлайн.

През месец декември, Изпълнителна агенция за българите в чужбина (ИАБЧ) свика Пресконференция на тема „30 години агенцията за българите в чужбина – подобряване на образа, приемственост и ново начало“. Изпълнителният директор на Изпълнителна агенция за българите в чужбина г-жа Райна Манджукова представи теми свързани с намеренията на агенцията за осъществяване на цялостна и ефективна комуникация с българите в чужбина, подкрепата им и работещата и реализиращата политика на страната по отношение на българите живеещи извън страната.

ИАБЧ поддържа и актуализира база данни както за различните видове структурни единици на българските общности, така и за броя на сънародниците ни – български граждани и лица от български произход – по света и тяхната концентрация по райони и населени места. Аналитичната дейност е свързана с предоставяне на становища, справки и др. на държавни институции – Народно събрание, министерства, администрация на президента, както и на средствата за масово осведомяване. Организирането на премиери на книги от български автори от чужбина е важен елемент от дейността на ИАБЧ за запознаване на обществото с тяхното творчество в България. ИАБЧ има официален сайт в интернет и информационен електронен бюлетин, на които са инсталирани данни за всички структури на българите и българските общности по света – дружества, клубове, църкви и църковни общини, училища, медии, фолклорни състави. На електронната страница се поместват всички

значими събития от живота на българите по света, както и актуални новини от дейността на ИАБЧ. Освен това, се публикуват статии за годишнини от важни исторически събития и личности.

Многообразието от инициативи са прекрасна форма, чрез която представители от българските общности в чужбина се включват с желание и се създават нови приятелства, разкриват своя потенциал и възможности в различни сфери на изкуството, културата и спорта.

Агенцията осъществява полезни инициативи за сънародниците ни от чужбина и ги подкрепя според възможностите. Желание от страна на участниците за нови изяви в България са налице, което означава, че връзката е двупосочна и реално се стига до ефективни резултати.

Показатели за изпълнение

При изпълнението на програмата бе отбелязан напредък в следните качествени индикатори:

- оптимизиране на системата по административно-правното обслужване на граждани, в т.ч. – удостоверяването на българския произход на лица, кандидатстващи по ПМС103/1993г.;
- развитие и утвърждаване на ефективна система на работа с организациите на българите и българските общности в чужбина;
- повишаване на възможностите за подпомагане на българите и българските общности в съответствие с международноправни норми;
- трайно налагане на положителния образ на България сред българските общности зад граница;
- стабилизиране и увеличаване броя на лицата с български произход, деклариращи българската си идентичност;

Количествените индикатори са отразени в следната таблица:

ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ ПО ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ ПРЕЗ 2022 Г.
Програма Програма 0300.10.01 "Българи зад граница" и Програма 1100.03.01 "Подкрепа за българските общности и лицата с българско самосъзнание зад граница; съхранение на българското културно-историческо наследство"
<i>Цели по програмата:</i> <ul style="list-style-type: none">
• опазване и възраждане на българското национално самосъзнание, етнокултурна и религиозна идентичност на българите и българските общности по света;
• защита на правата и свободите на лицата, принадлежащи към българските национални общности и малцинства, в съответствие с международноправните норми в тази област и с интересите на страната;
• усъвършенстване на законодателната уредба по отношение на българските граждани и лицата от български произход постоянно пребиваващи в чужбина;
• разширяване на системата от работещи структури на българите и българските общности в чужбина;
• привличане на висококвалифицираната млада българска емиграция за

професионална реализация в България;

- разширяване на системата от работещи структури на българите и българските общности в чужбина;
- разпространяване на положителния образ на България по света;

Показатели за изпълнение	Мерна единица	Целева стойност	
		2022 г. програма	2022 г. изпълнение
Издаване на удостоверения за български произход	брой	15000	1286
Програми , форуми и инициативи за работа на ИАБЧ с българските общности в чужбина	брой	50	45
Издателски и информационни продукти	брой	2	2
Летен стаж на студенти в ИАБЧ	брой	1	3
Участия в кандидат-студентската кампания за прием на студенти и комисии за осъществяване на образователната политика.	брой	7	7
Международни конкурси на ИАБЧ	брой		3